סד: תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

אתיא זריקה זריקה מעולה. כפי לחזהו מקומן (זבחים מג.) פריך ומילף מעולה מה עולה שמיס שהן מרכנע לף פסח כו' ומשני אמר אביי למה לי למיכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין וקשה לר"י דהני דלא ילפינן משני כתובין הבאין כאחד כמה מצינו מדלא כתב בחד מינייהו בכור ומעשר ופסח דאיכא גזירה שוה מילף שפיר מעולה דאין גזירה שוה למחצה ואומר ר"י דע"כ אסיר וחטאת דכתיב בהו סביב דאמרינן התם דהוו שני כתובים ושלשה כתובים ילפינן בג"ש מעולה אי עולה ילפא מינייהו והשתא אתי שפיר הא דמסיק הוו להו שני כתובים הבאין כאחד דלמעוטי דלא מילף בגזירה שוה אתו דדומיא דכתב בהו סביב קא ממעט דאית בהו גזירה שוה כדפרישי'.

המולג

שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט קרעו והוציא את אימוריו נתנו במגס והקטירן על גבי המזבח [א]יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית שניה בחיל והשלישית במקומה עומדת חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן: **גמ'** א"ר יצחק [ב]אין הפסח נשחט אלא בג' כתות של שלשים שלשים בני אדם מ"ט קהל ועדה וישראל מספקא לן אי בבת אחת אי בזה אחר זה הלכך בעינן שלש כתות של שלשים שלשים בני אדם דאי בבת אחת הא איכא ואי בזה אחר זה הא איכא [ג]הלכך בחמשין נמי סגיא דעיילי תלתין ועבדי עיילי עשרה ונפקי עשרה ונפקי עשרה: נכנסה כת ראשונה וכו': איתמר אביי אמר נגעלו תנן רבא אמר נועלין תנן מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך אניסא אביי אמר נגעלו תנן כמה דעיילו מעלו וסמכינן אניסא רבא אמר נועלין תנן ולא סמכינן אניסא והא דתנן [ד]א"ר יהודה ח"ו שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין עזרה נגעלת על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל אביי מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנגעלה על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל רבא מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנועלין אותה על כל ישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל תנו רבנן מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שנתמעך בו זקן אחד והיו קוראין אותו פסח מעוכין תנו רבנן [ה]פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל אמר ליה לכהן גדול תן עיניך בפסחים נטל כוליא מכל אחד ונמצאו שם ששים ריבוא זוגי כליות כפלים כיוצאי מצרים חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה ואין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם והיו קוראין אותו פסח מעובין נטל כוליא הא בעי אקטורה דהדר מקטיר להו והכתיב [ו]והקטירו [ז]שלא יערב חלביו של זה בזה דהדר מקטיר להו חדא הדא והתניא [ח][ט]והקטירם שיהא כולו כאחד אלא תפיסה בעלמא דשקיל מינייהו עד דיהבין ליה מידי אחרינא: כהנים עומדין שורות וכו': מאי טעמא אילימא דילמא שקלי דדהבא ומעיילי דכספא הכי נמי דילמא שקלי בר מאתן ומעיילי בר מאה אלא דהכי שפיר טפי: ולא היו לבזיכין שוליים וכו': תנו רבנן כל הבזיכין שבמקדש לא היו להן שוליים [י]חוץ מבזיכי לבונה של לחם הפנים שמא יניחום ויפרום הלחם: שחט ישראל וקבל הכהן וכו': לא סגיא דלאו ישראל היא גופא קמ"ל [יא]דשחיטה בזר בשירה וקבל הכהן הא קמשמע לן [יב]מקבלה ואילך מצות כהונה נותנו לחבירו שמעת מינה הולכה שלא ברגל הויא הולכה דילמא הוא [יג]נייד פורתא ואלא מאי קמ"ל הא קמשמע לן [יד]ברב עם הדרת מלך: קבל את המלא ומחזיר את הריקן וכו': אבל איפכא לא מסייע ליה לר"ש בן לקיש [טו]דאמר ר"ש בן לקיש אין מעבירין על המצות: כהן הקרוב אצל המזבח וכו': מאן תנא פסח בזריקה א"ר חסדא ר' יוסי הגלילי היא דתניא [טז]ר' יוסי הגלילי אומר [יז]את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם למד על [יח]בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח מגלן דטעונין [יט]יסוד אמר רבי אלעזר אתיא זריקה זריקה מעולה כתיב הכא את דמם תזרוק על המזבח וכתיב התם [כ]וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד ועולה

פרק קמא דזבחים (דף יד:). מרכנע ענודות נאמרו בדם שחיטה וקבלה והולכה חריקה קבלה והולכה מוהקריבו נפקי בשילהי פרק קמא דחגיגה ומאי אשמעינן מתניתין דאיכפל למיתני סדר הולכתן היאך אי לאו הא אתא לאשמעינן: **ברכ עם הדרת מלך.** שהיו כולן עסוקין בעבודה[כא]: **אכל איפכא.** מחזיר את הריקן ברישא לא דמכי מוסיט ליה האי מיד בעי לקבולי דאין מעבירין על המצוה מאחר שבאת לידו: **מאן תנא פסח בזריקה.** למרחוק ולא בשפיכה בנחת מקריב הכלי לכותל המזבח דאיכא למאן דאמר בפרק בתרא (דף קכא.) פסח בשפיכה ורבי שמעאל היא דמפיק ליה מודם זבחיך יצפך (דברים יב) במסכת זבחים[כב] בפרק בית שמאי אין לך קרבן שצריך מתנה באצבע אלא חטאת בלבד אבל כל שאר קרבנות מתן דם על ידי זריקה כל הכלי: **דמו לא נאמר.** בבכור כתיב [במדבר יח] אך בכור שור וגו': **אלא דמם.** אלמא אחריני נמי מישתמעי לימד על הפסח ומעשר בהמה שלא מצינו להם מתן דמים בתורה אלא כאן וכתיב תזרוק ולא כתיב תשפך: ועולה

עין משפט נר מצוה

מה א שם הלכה ח:
מו ב שם הלכה ט:
מז ג שם הלכה י:
מח ד שם הלכה י:
מט ה מיי' פ"ה מהל' תמידין הלכה כ:
נ ו ומיי' פ"ט מהל' מקדש הלכה יז:
נא ז מיי' פ"ה מהל' מעשה קרבנות הלי' יח:
נא ח שם:

רבינו חננאל

אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט אלא בשלש כתות של שלשים שלשים בני אדם. מאי טעמא מספקא לן אי כולהו קהל ועדה וישראל בבת אחת נכנסין או בזה אחר זה, הלכך עיילי שלשים שלשים ואפי' בחמשין משכחת לה, כגון דעיילי שלשים עבדי עשרה ונפקי ועילי עשרה אחריני ועבדי נמי עשרה ונפקי, ועיילי עשרה אחריני. יש מי ששונה נגעלו דלתות העזרה מעצמם בגם מן השמים, ויש מי ששונה נועלין דלתות העזרה. כלומר כיון שנתמלאת העזרה נועלין הדלתות דלא לירמסו אהדדי. והא דתנן בעדיות ח"ו שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין העזרה נגעלת על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל, כל השמועה פשוטה היא, והכליות שלקח תפיסה בעלמא עד שיתנו לו דבר אחר כגון צרור או כיוצא בו לעמוד בהן על המנין. מדקתני שחט ישראל ש"מ בי בא התנא להודיענו דשחיטה בזר כשרה. נותנים לחברו וחברו לחברו ש"מ דהולכה שלא ברגל כשרה והוא דנייד פורתא. ותו שמעינן מדקתני קבל המלא מקדם ואחר כך החזיר הריקן הא דאמר ריש לקיש אין מעבירין על המצות אלא מקדים מצוה דפגע בריישא. ומיהא דקתני זורקו זריקה אחת כנגד היסוד ש"מ דמתני' רבי יוסי דאמר פסח טעון מתן דמים על מזבח.

מסורת הש"ס

א) מכילתא בא פרשה ה, כ) כרתות יט. עירובין פ"ה מ"ו, ג) [תוספתא פס"ד], ד) מנחות פט:, ה) מ"כ ויקרא [פרשה יד], ו) [כרתות לא: וש"נ], ז) זבחים יד:, ח) יומא לב. [וש"נ], ט) [וזבחים ט. [ע:], י) [לוי ל"ל לעלעל], כ) [ויקרא ח], ל) כפ"ח טוסף: [תמיד, מ) [דף ל:].

תורה אור השלם

1. והקטירו הכהן המזבחה לחם אשה ליי: ויקרא ג יא
2. והקטירם הכהן המזבחה לחם אשה לריח ניחח כל חלב ליי: ויקרא ג טז
3. ברב עם הדרת מלך ובאפסם לאם מהתת רזון: משלי יד כח
4. אך בבור שור או בבור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליי: כמדבר יח יז
5. ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יי וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב: ויקרא א יא

מוסף רש"י

שאין עזרה נגעלת על כל אדם בישראל. כלומר כשהיה נגעלת עליהם, והיינו כשנתמלאה פה לפה לא היה נכנס אדם חשוב בחמשה וילאת חטא כעקביא [ברכות יב.], והקטירו. מלגא כתיב והקטיר, משמע לגבי, שלא יערב חלבי קרבן זה עם חלבי קרבן אחר [חגיגה פט. מכות יא.], נייד פורתא. כשפסוף רגלים [זבחים יד:]. אין מעבירין על המצות. הפוגע במצוה אינה יעבור ממנה, ופקא לן בתמילתא ושמרתם את המצות, קרי ביה את המצות, לא תמתין לה שתתמרן ותיקון [יומא לג. ובעירוב מגילה ד: ועי' רש"ל יז. וגר"ם כג.] אם אתה מצוה לרץ אל תתמלכה [מגילה שם].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com